

Sefa Koyuncu

Yaşadıkça

sefa.koyuncu@tg.com.tr

Tezhîbde modern dokunuşlar

Işte, muhafazakâr san'ata çarpıcı bir örnek daha! Eskiden kitap süsleme san'atı olan ata yadigârı tezhîb, günümüzde modernize edilerek soyut bir tabloya dönüşüyor.

Yıldızı yeniden parlayan tezhîbe getirdiği çağdaş yorumla kendi tarzını oluşturan **Dr. Münevver Üçer**, bu san'atın dünü ve bugününü şöyle anlatıyor:

"**Osmanlı döneminde** tezhîb padişahlar tarafından çok önemseniyor ve sarayda bir nakkaşhâne kuruluyor. **Osmanlı**'da kitaba o kadar değer veriliyordu ki padişahlar bile kütüphânedeki mühürleriyle kitap alıp iade ediyorlardı. San'at ve san'atçı, padişahlar tarafından önemseniyor ve destekleniyordu. **Kanuni**'nin bir hattâda iyi bir kitap yazması için **Boğaz**'da bir yalı verdiği ve sâdece san'atına konsantre olmasını istediği biliniyor. San'atın bu kadar değerli olduğu **Osmanlı**'da elbette tezhîb de öne çıkıyor. **Sultan II. Bayezid Han** döneminde kurulan saray nakkaşhanesinde herkesin farklı bir görevi bulunuyor. Nakkaşlardan biri kâğıdı yaparken diğeri altını eziyor. Her bir nakkaş, farklı bir motif işleyerek kitaplar hızla tamamlanıyor. **Osmanlı**'da sâdece din kitaplarında değil, astroloji, tıp, tarih kitaplarında da tezhîb yer alıyor.

Padişahlar sefere çıkmadan önce emir vererek yanında götürüleceği kitapların hazırlanmasını buyuruyor. Tek bir nakkaşın bu kitapları süslemeye ömrü yetmiyor. Bu sebeple kitaplar kalabalık bir nakkaş ekibi tarafından tamamlanıyor."

TANITIMA AĞIRLIK VERİLMELİ

Günümüze gelince, **Türkiye**'de yeni yeni ilgi görmeye başlayan gelenekli san'atlarımıza, yabancılar uzun süredir hayranlık duyuyor.

Eserlerini yurt dışındaki meraklılarıyla buluşturan **Münevver Üçer**, bir hatırasını şöyle payla-

şıyor: "**Brüksel**'deki ilk sergimde ziyaretçilerin hızla sergiyi gezip çıkışa yönlendiklerini gördüm. Çıkışta onlara eserlerle ilgili ne hissettiklerini sorduğumda, '**Bunlar baskı değil mi?**' dediler. Sonra onlara tezhîbi ve nasıl yapıldığını kısaca anlattım. Hepsi çok etkilenip sergiyi bir defa daha gezdiler. Yurt dışında bile bu kadar ilgiyle karşılanan san'atımızın **Türkiye**'de de hak ettiği değeri görmesi için tanıtımına ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum."

GELENEK-MODERN BULUŞMASI

Geleneksel tezhîb san'atını modern formlarla yorumlayan **Münevver Üçer**, kendisine 16. yüzyıl tezhîblerini örnek alıyor ve eserlerinde motifleri olabildiğince ince kullanmaya özen gösteriyor. İşlemlerde geleneğe yakın duran san'atçı, kompozisyonlarında ise modern bir tarzı benimsiyor.

Tezhîbe bakıldığında hangi san'atçının elinden çıktığının anlaşılması gerektiğini düşünen **Üçer**, şöyle devam ediyor: "Bu topraklar üzerinde sayısız tezhîb san'atçısı yaşadı ancak aralarından **Kara Memi, Şah Kulu, Ali Üsküdarlı** gibi isimler öne çıktı. Çünkü bu san'atçılar kendi tarzlarını oluşturdu. Ben de 21. yüzyılda bunu yakalamak istedim. Bir tezhîbime bakıldığında, '**Bu, Münevver'in eseridir**' derseniz istedim ve kendi tarzımı oluşturarak modernle gelenekseli buluşturdum. Eskiden tezhîbde sâdece nuhudî kâğıtlar kullanılırken, ben geçişli kâğıtlar kullanmaya başladım ve resme yakın bir üslûbu benimsedim. Şimdi tezhîbi bilen herkes bir eserimi gördüğünde, '**Bu, Münevver'in eseridir**' diyor. Bu paha biçilemez bir mutluluk." (Gizem Kırcı, Crystal dergisi, Kış 2012, s. 82-83, Yapı Kredi)

Sözün özü:

-Evet! Muhafazakâr san'at da tamı tamına, **Dr. Münevver Üçer**'in tezhîbde açtığı işte bu yenilikçi çığır!..

